

MEMÒRIA HISTÒRICA Hi ha inscripcions amb noms propis, dates i sigles de partits sobre parets de formigó

Descobrixen una vintena de grafitos fets per milicians a Caseres durant la Guerra Civil

La troballa es va donar a conèixer durant la cinquena jornada d'Arqueologia i Patrimoni al front de l'Ebre

Caseres Redacció / Agències

Un equip d'arqueòlegs ha descobert una vintena de grafitos fets per milicians de la Guerra Civil espanyola al fort de Millet, al terme municipal de Caseres. Es tracta d'inscripcions de noms propis, dates i de sigles de sindicats situades a les parets de formigó del fort, una obra del Govern republicà d'uns 180 quilòmetres d'extensió, que va quedar inacabada. Segons l'arqueòleg Pere Rams, la majoria de grafitos es van fer durant els treballs de construcció del fort, que mai va arribar a tenir artilleria.

La troballa es va donar a conèixer a Tortosa el passat dissabte -dia 8- en el marc de la cinquena Jornada d'Arqueologia i Patrimoni de la Guerra Civil al front de l'Ebre, juntament amb altres actuacions històriques al territori. Arqueòlegs, historiadors, professors i aficionats a la història es van aplegar al palau Oliver de Boteller de Tortosa, que es

va quedar petit per a acollir la jornada. Els grafitos de la Guerra Civil espanyola han tingut un protagonisme especial. La primera de les intervencions de la jornada centrada en esta qüestió va anar a càrrec de l'historiador, arqueòleg i professor Enrique Gil, que ha destacat la importància d'estes pintades com a mètode d'expressió dels soldats de l'època.

D'altra banda, els arqueòlegs Pere Rams i Josep Maria Pérez Suñé van parlar de l'última actuació al conjunt del fort de Millet, ubicat al terme municipal de Caseres. Es tracta d'un element de defensa que forma part de la línia de fortificació del Cinca, que anava des dels Ports de Tortosa-Beseit fins al Pirineu d'Osca. És en este punt on s'han localitzat una vintena de grafitos d'entre els anys 1936 i 1937, i es convertix, així, en un dels punts amb més inscripcions d'estes característiques. **"Era habitual que els milicians que treballaven en la**

Una imatge dels grafitos descoberts a Caseres. / FOTO: COMEBE

construcció del fort gravessen les sigles de sindicats, dates o fins i tot els seus noms propis a les parets", va detallar Rams.

Segons l'arqueòleg bateà, hi ha dos tipus de grafitos identificats al llarg del fort de Millet. D'una banda, se n'han localitzat uns que van

ser gravats quan el formigó encara era fresc i, de l'altra, inscripcions rascades a la pedra que podrien ser obra de brigadistes internacionals. Tot i la construcció d'este element de defensa, el fort no va tenir mai peces d'artilleria, com estava previst. L'obra, que va quedar in-

acabada, va ser encarregada pel Govern català, però va xocar amb la negativa del Govern estatal republicà, que prioritzava els esforços

Els grafitos tenen inscripcions amb noms propis i sigles de partits polítics

humans i econòmics al front de batalla i no pas en elements de defensa. En canvi, el fort sí que va ser escenari de combats durant la retirada republicana del front d'Aragó, concretament entre els dies 31 de març i 1 d'abril de 1938. El president de Comebe en funcions, Joan Baptista Forcadell va assegurar queda una **"gran quantitat de vestigis"** per descobrir i desaparèguts per identificar de la Batalla de l'Ebre, una feina que espera que es materialitze **"en els pròxims anys"**. ■